

LEESKILOMETERS MAKEN

*De rol van sociaal economisch achtergrond op de leesactiviteiten van een
ouder en de leesprestatie van het kind.*

Amal Ben Chamach

Studentennummer: 333691

Masterscriptie Sociologie: Grootstedelijke Vraagstukken en Beleid

Erasmus School of Social and Behavioural Sciences

Begeleider: Dr. J.F.A. Braster

Tweede lezer: Dr. J.A. Holland

Aantal woorden: 8036

Abstract:

In dit onderzoek wordt ingegaan op de vraag welke rol sociaal-economische achtergrond heeft op de leesactiviteiten van ouders en de leesprestaties van kinderen.. Door gebruik te maken van het *Programme for International Student Assessment (PISA) 2018* van het *Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)* is het model getoetst met een multilevelanalyse in drie West-Europese landen met variabelen op individueel en schoolniveau. De resultaten laten zien dat naarmate de sociaal-economische status (SES) van een ouder en kind hoger zijn de prestaties significant beter zijn, de leesactiviteiten van de ouder hebben daarin een mediërende rol.

Keywords: sociaaleconomische status; leesprestaties; ouders; OECD

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	6
1.1 Probleemstelling.....	7
1.2 Conceptueel model.....	9
1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie.....	9
2 Theoretisch Kader.....	11
2.1 De relatie tussen sociaaleconomische status en leesprestaties.....	11
2.2 De relatie tussen SES en leesactiviteiten.....	13
2.3 De relatie tussen leesactiviteiten en leesprestatie.....	14
2.4 De invloed van SES op de leesprestaties via de leesactiviteiten.....	16
3 Methodologie.....	18
3.1 Dataverzameling.....	18
3.2 Analyse.....	19
3.3 Operationalisering.....	19
3.4 Ethische overwegingen.....	23
3.5 Betrouwbaarheid en validiteit.....	23
4 Resultaten.....	24
4.1 Beschrijvende statistiek.....	24
4.2 Analyses.....	24
5 Conclusie.....	27
6 Discussie.....	29
6.1 Reflectie op theorie, onderzoeksopzet en resultaten.....	29
6.2 Limitatie van het onderzoek.....	29
6.3 Implicaties en vervolgonderzoek.....	30
Literatuur.....	31
Bijlage 1: Syntax Onderzoeksanalyse SPSS.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 2:.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Index tabellen

Tabel 1 Beschrijvende statistiek.....	24
Tabel 2 Invloed variabelen op de leesprestatie van het kind.....	26

1. Inleiding

“De afnemende interesse in lezen, de dalende leesvaardigheid van leerlingen en de toenemende laaggeletterdheid in Nederland en Vlaanderen zijn in diverse onderzoeken vastgesteld (Sardes, 2019:p8 ; Tielemans, et al., 2017).”

In de huidige samenleving zijn er twee gerelateerde ontwikkelingen op het gebied van lezen en leesvaardigheid. Allereerst dat het leesniveau van de jeugd daalt. De jeugd behaalt het streefniveau van het lezen niet en er is sprake van het feit dat de jeugd het onderwijs laaggeletterd verlaat (Inspectie van het Onderwijs,2018). Ten tweede dat Nederlandse en Vlaamse jongeren en volwassenen almaar minder teksten lezen (Aarnaoutse, 2018). Uit recent onderzoek blijkt dat er sprake is van geen of weinig leesplezier (Wennekers, Huysmans & De Haan, 2018). Het lezen van lange teksten kost jongeren en volwassenen grote moeite. Zij vermijden situaties waarin zij moeten lezen. Dit wordt benoemd als 'ontlezing' (idem).

Het is problematisch dat er sprake is van ontlezing in de genoemde Nederlandstalige samenlevingen. Vanuit het oogpunt van leesvaardigheid zal men minder leeskilometers maken. Daardoor neemt de kans toe om laaggeletterd te worden (Aarnoutse, 2018 ; Raad voor Cultuur, 2018). Vanuit het oogpunt van leesprestaties zal de kloof groeien tussen hoog - en laaggeletterden. In cultureel en maatschappelijk opzicht is ontlezing tevens een probleem. Het is een gemis dat jongeren en volwassenen steeds minder teksten lezen (idem).

Dit neemt niet weg dat de overheid op diverse manieren getracht heeft om jongeren en volwassenen te stimuleren om meer te lezen. De trend van afnemende leesvaardigheid en afnemend lees enthousiasme is tot op heden niet opgelost (Inspectie van het Onderwijs,2018). De toenemende laaggeletterdheid en ontlezing hebben diverse oorzaken. Een veranderde visie van schoolleiders kan voor een daling van het leesniveau van de jeugd zorgen. De focus op een gezondere en of duurzame school in plaats van goed taalonderwijs. De mogelijkheid is dat schoolleiders gauw tevreden zijn over het leesniveau (idem). Een ander oorzaak voor de toenemende laaggeletterdheid als voor de ontlezing is dat docenten zelf minder lezen en dit overdragen aan de jeugd. Hierdoor zal het leesenthousiasme voor boeken niet toenemen (Stichting Lezen, 2018). Het is van belang dat het leesenthousiasme en de leesprestatie van het kind toeneemt. Enerzijds is het gunstig voor hun verdere schoolloopbaan en anderzijds biedt het hen perspectieven na het onderwijs, zoals de bijvoorbeeld meer kansen op de arbeidsmarkt (Stichting Lezen, 2018).

Zoals hierboven is omschreven zijn er diverse oorzaken. In een sociologisch onderzoek kan sociaal- economische status een belangrijke verklaring zijn voor de lagere leesprestaties. In dit onderzoek wordt hier verder op geborduurd. Over het algemeen bestaat er weinig zicht op de relatie tussen de leesactiviteiten van een ouder en de leesprestatie van het kind. Hierdoor rijzen er vragen bij de mate waarin de sociaal- economisch achtergrond invloed heeft op de leesprestaties van het kind en de leesactiviteiten van een ouder.

1.1 Probleemstelling

Het algemeen beeld van lezen is dat het geleerd moet worden op school. Lezen dient zowel op school, als thuis geleerd te worden. Een stimulerende leesomgeving is van invloed op het kind (Klauda,2009). Tijdens de Coronapandemie zijn er diverse onderzoeken verricht. De basis van deze onderzoeken betreft de zorgen over leerachterstanden bij leerlingen in het voortgezet onderwijs. De Inspectie van het Onderwijs (2021) heeft een enquête uitgezet. Uit de schoolresultaten van de leerlingen blijkt dat er tijdens de Coronapandemie vertragingen zijn opgelopen in de leergroei. Het betreft voornamelijk de primaire vakken, zoals rekenen en spelling (idem).

Zoals eerder benoemd heeft een stimulerende leesomgeving invloed op het kind. De rol van een ouder is hierin van essentieel belang voor de ontwikkeling van het kind (Klauda, 2009). Maar niet iedere ouder heeft de mogelijkheid om zijn of haar kind te voorzien van een intensieve leesopvoeding (Stichting Lezen,2018). Het versterken van de leesactiviteiten van een ouder bevordert de leesprestaties van het kind en uiteindelijk de leerprestatie (Klauda,2009).

Het is van belang dat kinderen ondersteund worden in hun leer- en ontwikkelingsproces; hetzij door school dan wel door één van de ouders. De sociaal achtergrond kan hier van invloed zijn. De leesprestatie van het kind is volgens de Inspectie van Onderwijs (2018) problematisch van aard. In de samenleving heeft onderwijs een sleutelpositie. Hoe hoger het onderwijsniveau, hoe hoger het diploma, hoe groter de kans op de arbeidsmarkt voor hoge functies. Uit onderzoek blijkt dat het voor kinderen uit lagere sociale- economische milieu niet vanzelfsprekend is om een bepaalde hoge functie te betreden op de arbeidsmarkt (Vranken & Hendrickx, 2004). In de samenleving is sociale ongelijkheid en een ongelijke start in het onderwijs tot op heden problematisch.

Bovenstaande overwegingen leiden tot de volgende doelstelling van het onderzoek: onderzoeken in welke mate sociaal economisch achtergrond een rol speelt voor de leesactiviteiten van een ouder en wat voor invloed dit heeft op de leesprestatie van het kind.

Uit deze doelstelling komt de volgende vraagstelling naar voren:

“In welke mate speelt sociaal economisch achtergrond een rol voor de leesactiviteiten van een ouder en wat voor invloed heeft dit op de leesprestatie van het kind?”

Deze vraagstelling wordt beantwoord door de volgende vier deelvragen te onderzoeken:

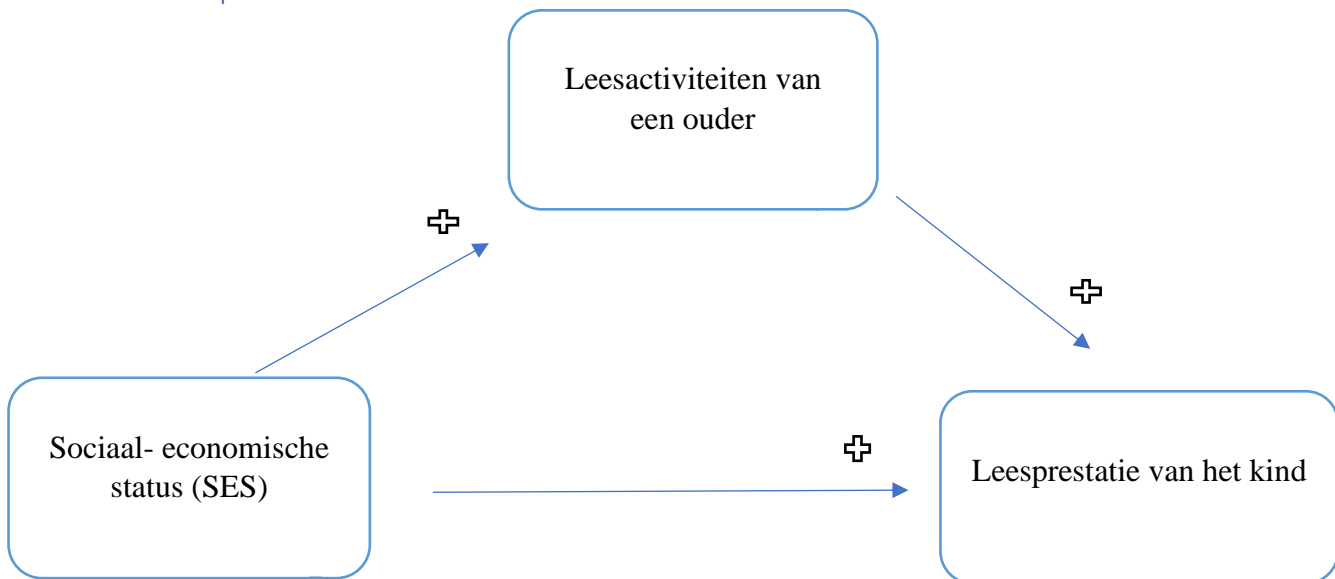
- In hoeverre bestaat er een relatie tussen sociaal- economisch status en de leesprestatie van het kind?
- In hoeverre bestaat er een relatie tussen de sociaal- economische status en de leesactiviteiten van een ouder?
- In hoeverre bestaat er een relatie tussen de leesactiviteiten van een ouder en de leesprestatie van het kind?
- In hoeverre wordt de relatie tussen de sociaal- economische status en de leesprestatie van het kind gemedieerd door de leesactiviteiten van de ouder?

De volgende drie concepten staan centraal in dit onderzoek, namelijk: sociaal- economische status, leesprestaties van het kind en leesactiviteiten van een ouder. Het concept sociaal- economische status wordt als volgt gedefinieerd: “Dit concept verwijst naar een combinatie van kenmerken die de sociale, economische en culturele status van een gezin beschrijven (De Meyer, Dewulf, De Backer & Warlop, 2013:pagina 25)”. Het concept leesprestaties van het kind wordt in dit onderzoek als volgt gedefinieerd: “Het begrijpen, het gebruiken van, het reflecteren op en het zich inlaten met geschreven teksten, zodat iemand zijn doelen kan bereiken, zijn kennis en capaciteiten kan ontwikkelen en kan participeren in de maatschappij (Meyer et al., 2013:pagina10)”.

Het concept leesactiviteiten van een ouder wordt als volgt gedefinieerd: “Ouders die een rijke leesomgeving bieden - zelf lezen, (kinder)boeken in huis halen, veel met hun kinderen praten over boeken en (voor)lezen (Stichting Lezen,2017:pagina 7).”

Dit uit zich in het onderstaande conceptueel model voor dit onderzoek:

1.2 Conceptueel model

1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie

Onderwijsongelijkheid is in de afgelopen jaren zowel nationaal als internationaal veel onderzocht. De onderzoeken richten zich op diverse vlakken. Er zijn onderzoeken over een langere periode hoe het lezen in Nederlandstalige gebieden daalt. In 1975 heeft er o.a. een onderzoek plaatsgevonden van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Hierin heeft het SCP de teruggang in de leestijd van Nederlanders onderzocht (Wennekers, Huysmans & De Haan, 2018). Volgens Geurts (1999) is een onderzoek van belang voor de wetenschap. Voor dit onderzoek is het wetenschappelijk relevant omdat het inzicht biedt voor o.a. onderwijsdeskundigen, onderzoekers en beleidmakers. Dit onderzoek draagt bij aan het inzichtelijk maken van welke invloed sociaaleconomische achtergrond heeft op leesactiviteiten van een ouder en op het leesgedrag van een kind. Leesactiviteiten van een ouder zijn van invloed op de leesprestatie, leesgewoontes, leesmotivatie en leesattitudes van een kind (Klauda,2009). Dit biedt handvatten voor het ontwikkelen van beleid op het gebied van leesprestaties en bereidheid tot lezen bij de Nederlandse jeugd en/of jeugd uit Europese buurlanden.

Dit onderzoek heeft ook een maatschappelijke relevantie. In een informatiesamenleving is lezen een basisvaardigheid. Lezen is van belang, omdat het diverse functies vervult voor individuen binnen sociale contexten (Wennekers, Huysmans & De Haan, 2018).

Het algemeen beeld van lezen is dat het geleerd moet worden op school, terwijl thuis de basis is van het kind. Het huidige onderzoek is maatschappelijk relevant om inzicht te krijgen in de mogelijke invloeden van ouderlijke leesactiviteiten op de leesprestatie van het kind. Zo kunnen scholen bijhouden wat het niveau is en of er voldoende gelezen wordt. Daarnaast is het relevant om de leesprestatie van het kind te vergroten in de samenleving. Door het leesgedrag te beïnvloeden, wordt op een positieve manier bijgedragen aan de algemene ontwikkeling en (bureaucratische) zelfredzaamheid, waarmee in de huidige maatschappij en samenleving de kans op sociale problematiek al op jonge leeftijd kan worden teruggedrongen.

2 Theoretisch Kader

Dit onderzoek tracht via het bestuderen van onderwijsongelijkheid bij te dragen tot de literatuur rondom de leesprestatie van het kind. Om deze bijdrage te situeren, wordt eerst uiteen gezet wat er binnen deze literatuur onder ‘sociaal- economische status’ verstaan wordt. Vervolgens wordt er gekeken naar de relatie tussen sociaal- economische status en de leesprestaties van het kind en de leesactiviteiten van een ouder. Naderhand wordt de leesprestatie van het kind gecontextualiseerd door een bespreking van de literatuur rondom socialisatie.

2.1 De relatie tussen sociaaleconomische status en leesprestaties

De sociaal- economische status oftewel de gezinspositie wordt binnen dit onderzoek gekoppeld aan één van de drie kapitalen, namelijk: economisch, cultureel en sociaal kapitaal. Het economisch kapitaal zijn de financiële middelen van de ouders (De Koning, Gravensteijn- Lichthelm & Tanis,2008). De financiële middelen zijn bijvoorbeeld: schoolboeken, leermiddelen en schooluitstapjes. Het inkomen van een ouder is afhankelijk van het opleidingsniveau en de positie op de arbeidsmarkt. Des te hoger het opleidingsniveau, des te hoger de arbeidsmarktpositie. Dit leidt tot een hoger inkomen. De onderwijsprestatie- leesprestatie en de positie op de arbeidsmarkt voor het kind is afhankelijk van het opleidingsniveau van de ouders maar tevens de arbeidsmarktpositie van de ouders (idem). Het economisch kapitaal heeft een impact op de thuis- en leeromgeving. Een hoger economisch kapitaal resulteert erin dat kinderen in een stimulerende omgeving opgroeien. (idem).

Het cultureel kapitaal daarentegen kijkt het niet vanuit de beschikbare financiële middelen. Bourdieu (1977) definieert cultureel kapitaal als het geheel van normen en waarden (De Koning, Gravensteijn- Lichthelm & Tanis,2008). Deze normen en waarden delen mensen met elkaar. Volgens Bourdieu (1977) dient cultureel kapitaal aanwezig te zijn om leesprestaties op niveau te bewerkstelligen. Maatschappelijke processen worden bemoeilijkt, doordat het cultureel kapitaal niet aanwezig is. Het gebrek aan cultureel kapitaal zorgt er voor dat men elkaar niet begrijpt of elkaar accepteert.

Het cultureel kapitaal kan gekoppeld worden aan het onderwijs. Als de kinderen de algemene waarden en opvattingen niet volgen vanwege de dominante cultuur op school, bestaat de mogelijkheid dat de leesprestatie van het kind onder het niveau zal zijn. Het cultureel kapitaal

werkt op twee manieren bij kinderen, namelijk via zelfselectie en/of via selectie. De zelfselectie vindt plaats doordat achtergestelde kinderen ervoor kiezen geen hoge opleiding te volgen.

De selectie vindt plaats doordat kinderen de mogelijkheid missen om goed te presteren op school. Hierbij bestaat het risico dat het kind de school zonder diploma zal verlaten (De Graaf & De Graaf, 2003). Het is van belang om over cultureel kapitaal te beschikken zodat kinderen op school zich gemakkelijk aanpassen aan de dominante cultuur (Bourdieu, 1977). Volgens Sullivan (2001) varieert het bezit van cultureel kapitaal in de sociale klasse. Het onderwijssysteem gaat uit van het bezit van cultureel kapitaal. De kinderen uit lage sociale klasse slagen hierdoor minder in het onderwijssysteem. Daardoor is de prestatie aan de lage kant (Sullivan, 2001). Bourdieu (1977) stelt dat sociale ongelijkheid gelegitimeerd wordt door de onderwijsbevoegdheden van degenen die de dominante positie bezitten. Het onderwijssysteem speelt een sleutelrol in de handhaving van de status quo (Sullivan, 2001). Het cultureel kapitaal wordt meegegeven of in deze zin doorgegeven van ouder naar kind. Gezinnen waarbij het cultureel kapitaal aanwezig is, zorgt ervoor dat kinderen een hogere onderwijsdiploma's behalen dan kinderen met een lager cultureel kapitaal. De ouders met een hogere klasse zijn in staat om hun klassenpositie te behouden en legitimeren, waardoor zij de dominante posities bekleden (Sullivan, 2001).

Het sociaal kapitaal belicht het vanuit de mogelijkheden die sociale relaties bieden. De invloed van sociaal kapitaal op de onderwijsprestaties van kinderen is het onderwerp van talrijke wetenschappelijke onderzoeken. De algemene definitie van het sociaal kapitaal is: "investing in social relationships with expected benefits" (Rogošić & Baranović, 2016: p83). Oftewel het investeren in sociale relaties met verwachte voordelen. Het sociaal kapitaal is gebaseerd op verschillende paradigma's van de sociale theorie, enerzijds op het werk van Bourdieu (1986), anderzijds op het werk van Coleman (1988). De benadering van Bourdieu richt zich op de elementen van de conflicttheorie. Bourdieu stelt dat het sociaal kapitaal in stand blijft door geïstitutionaliseerde relaties van intermenselijk aanvaarding. Hiermee bedoelt Bourdieu dat het kind relaties kan nemen met andere individuen om het doel te bereiken, bijvoorbeeld hoog scoren op het onderdeel leesvaardigheid (Rogošić & Baranović, 2016). De analyse van sociaal kapitaal en de invloed ervan op de onderwijsprestatie kan alleen begrepen worden als economisch en cultureel kapitaal meegenomen worden. De benadering van Coleman daarentegen is vanuit het structurele functionalisme. Coleman (1990) betoogt dat het sociaal kapitaal een vorm van sociale structuur is. Het individueel sociaal kapitaal wordt overstegen door de gemeenschap. Op deze manier kan sociaal kapitaal gemeten worden op het niveau van

het onderwijs (Rogošić & Baranović,2016). Het onderzoek van Schaefer-McDaniel (2004) stelt dat de analyse van het sociaal kapitaal van een school, de relaties tussen subjecten in schoolcontext dient te omvatten. Hierdoor wordt het sociaal kapitaal een kenmerk van de gehele organisatie. Waarbij de kracht van de acties nauw samenhangt met hoe gesloten het netwerk is binnen de gehele organisatie. De sociale omgeving waarin een kind opgroeit, speelt een essentiële rol in de kansen van het kind (Molenaar,2020). Dit is niet aan de orde voor een kind dat opgroeit in een sociaal arme omgeving. Het kind beschikt over onvoldoende bronnen. Door het gebrek aan onvoldoende bronnen heeft dit gevolgen voor de schoolloopbaan van het kind. De bronnen die ervoor zorgen dat het kind kansen krijgt, is de hoeveelheid steun van een ouder. De hoeveelheid steun kan op diverse manier geuit worden. Coleman zag de ondersteuning als het maken van huiswerk of het beschikken van een bibliotheekpasje (Molenaar,2020). Uit het onderzoek van Dika en Singh (2002) blijkt dat het sociaal kapitaal van invloed is op de leerprestatie, slagingskans en onderwijsloopbaan van leerlingen. De eerste hypothese die uit de huidige literatuur opgesteld wordt, luidt daarom als volgt:

Hoe hoger de SES, hoe hoger de leesprestatie van een kind.

2.2 De relatie tussen SES en leesactiviteiten

De school is een gemeenschap waarin men elkaar treft. Binnen deze gemeenschap leren mensen met elkaar te leven en ook samen te werken. De rol van ouders in deze gemeenschap is dat zij de gemeenschap ondersteunen door samen afspraken te maken, elkaar te steunen en tevens elkaar aan te spreken op gewenste waarden en gedrag (De Bruin, et al, 2013). De ouders spelen hierin een grote rol. De kennis en vaardigheden dienen aanwezig te zijn, zodat ouders participeren in de gemeenschap. Het is van belang dat ouders beschikken over een hoge mate van SES om bij te dragen in de gemeenschap. Eerder onderzoek toont aan dat er een relatie is tussen leesbevordering thuis en de sociale achtergrondkenmerken van ouders, de sociaal-economische status van het gezin (Duursma et al., 2008; Lezen,2017). Mits de SES hoog is, wordt er veel gelezen en voorgelezen door de ouders. Dit komt doordat zij beschikken over langere onderwijsloopbaan en daardoor zelf leesvaardiger zijn (Duursma et al.,2008; Notten & Kraaykamp, 2009). Daarnaast heeft de gezinssamenstelling een invloed op de leesactiviteiten van een ouder. Dit kan verklaard worden aan de hand van het economisch kapitaal. Er zijn diverse samenstellingen van gezinnen, zoals tweeouder- eenouder gezinnen. Dit gezinssamenstelling speelt een rol in de levensactiviteiten van het gezin. De gezinnen met twee ouders die allebei werken, hebben een hoger inkomen. Hierdoor wordt er meer tijd

gespendeerd aan het kind. Bovendien heeft een ouder meer tijd voor zichzelf of haarzelf om te spenderen in de leesactiviteiten. Dit geldt niet voor een alleenstaande ouder. Alleenstaande ouders hebben minder tijd te besteden ten opzichten van hun kind dan twee ouders (Lezen, 2017). De alleenstaande ouder is namelijk alleen verantwoordelijk voor de zorg van de huishoudelijke taken maar ook voor de inkomsten (Notten & Kraaykamp, 2009). De invloed van de gezinssamenstelling kan o.a. verklaard worden door financiële problemen, stress, woonomgeving en conflicten tussen ouders en het contact tussen ouder(s) en het kind (Lezen, 2017). Eerder onderzoeken tonen aan dat het voorlezen in de gezinssamenstelling van tweeoudergezinnen vaker voorkomt dan eenoudergezinnen (Ashdown & Bernard, 2012). De leesactiviteiten van ouders zijn o.a. beïnvloed door de sociale klasse, opleidingsniveau en materieel bezit.

Vanuit het cultureel kapitaal kan verklaard worden dat sociale verschillen een rol spelen bij de communicatie tussen school en ouders. Ouders uit de midden- en hogere klasse kunnen makkelijker contact leggen met de school. Dit vanwege hetzelfde referentiekader. Hierdoor ontstaat er een kloof tussen de school en ouders in de lagere sociale klassen. De afstand tussen school en ouders in de lagere sociale klassen wordt groter. Door deze kloof zijn deze ouders minder geneigd om thuis met hun kind aan school te werken (Eidhof, 2013). Daarnaast zijn deze ouders ook minder geneigd om in privé tijd aan hun leesactiviteiten te werken. Tegelijkertijd is het sociaal kapitaal van invloed. De sociale netwerken van de ouders in de lagere sociale klassen zijn gering ten opzichte van de ouders in de midden-hogere klassen (idem). De tweede hypothese die uit de huidige literatuur opgesteld wordt, is als volgt:

Hoe hoger de SES, hoe hoger de leesactiviteiten van een ouder.

2.3 De relatie tussen leesactiviteiten en leesprestatie

De liefde voor het lezen van literatuur is waarschijnlijk niet aangeboren. Het is van fundamenteel belang dat kinderen zich ontwikkelen in hun leesvaardigheid. Dit is gunstig voor de leesprestaties (Notten, 2012). Echter, blijkt dat kinderen over het algemeen geen gemotiveerde lezers zijn om diverse redenen. In de afgelopen decennia zijn er diverse beleidstukken opgesteld om de leesvaardigheid van jongeren te activeren. De betrokkenheid van ouders is in de afgelopen jaren een essentiële factor geworden om de leesprestaties van kinderen te bevorderen. Het is van belang geworden dat scholen en ouders de handen ineenslaan om kinderen en jongeren maximaal te ondersteunen in hun leer- en ontwikkelingsproces (De

Bruin, et al, 2013). De betrokkenheid van ouders in deze context impliceert dat er een verband is tussen onderwijsondersteunend gedrag van een ouder en schoolprestatie van het kind.

Het lezen van boeken wordt gevormd en subtiel overgedragen. De maatschappelijke positie van de ouders speelt hierin een rol (Kraaykamp,2000). Dit wordt verklaard aan de hand van het socialisatieproces. Dit is een proces waarbij een individu zowel bewust als onbewust de normen en waarden aangeleerd krijgen. In dit socialisatieproces spelen ouders een bijdrage in het lezen van literatuur (Verboord,2003). Doordat gezinnen leesmaterialen binnen handbereik hebben, dragen ouders een positieve leeshouding naar het kind toe. Hierbij vervullen ouders een voorbeeldfunctie, doordat zij zelf lezen en met hun kinderen over boeken praten (idem). Het ouderlijk gezin fungeert als een primaire socialisatie, welke op drie manieren te onderscheiden is. Allereerst, het voorzieningsniveau in een gezin is van belang. Binnen het huishouden dienen er voldoende bronnen aanwezig te zijn. Een van de bronnen zijn leesmaterialen. Het lezen wordt hierdoor geactiveerd en gestimuleerd. Een boekenkast is binnen handbereik voor het kind, waardoor het kind sneller geneigd is om te lezen. Hierdoor zal het kind het lezen waarderen en de smaakvoorkeuren van hun ouders overnemen (Kraaykamp, 2000). Ten tweede is de gezinssocialisatie van het leesgedrag van de ouders relevant. De ouders zijn als het ware een rolmodel voor het kind. De ouders geven immers een ‘goed’ voorbeeld en hierdoor worden de smaakvoorkeuren wederom overgedragen. In deze hoedanigheid is er sprake van stimulatie. Binnen deze setting zijn de ouders de dominante cultuur. Zij doen namelijk aan reproductie van zichzelf om zich zo in stand te houden (idem). Bourdieu (1977) benoemt het in zijn werk als ‘culturele reproductie’.

Ten derde zijn de gezinsactiviteiten die het lezen stimuleren van belang. De interactie tussen ouder en kind over het lezen ontwikkelt vaardigheden en attitudes van een kind. De ouderlijke waardering voor het lezen komt hierdoor ter sprake. De normen en waarden over het lezen komen tot uiting in gedragingen (Kraaykamp, 2000). De interactie tussen ouder en kind zorgt voor bepaalde gedragingen, zoals: het voorlezen, het aanraden van boeken en met kinderen interacteren over gelezen boeken (idem). Dit zorgt ervoor dat het kind ervaring opdoet met het lezen van boeken (Verboord,2003). Het is een omgeving waarin kinderen opgroeien met het lezen van boeken, kranten en tijdschriften. Hierdoor is de kloof kleiner tussen het culturele thuisklimaat en het schoolklimaat (De Graaf & De Graaf, 2003). Het leesgedrag van de ouders bevordert de leesprestatie van het kind (Leesplezier,2017). Volgens het onderzoek van Jacobs (1996) is er een positieve relatie tussen de betrokkenheid van de ouders aan het schoolsucces van kinderen. Het onderzoek van Van Steensel (2006) trof een samenhang tussen ouders die

regelmatig lezen en kinderen met hogere leesprestaties. Dit komt doordat kinderen vaak hun ouders imiteren zo ook met lezen. Het onderzoek van Notten (2011) vond een sterke samenhang tussen ouders die zelf veel lezen, boeken beheren en met hun kinderen o.a. naar de bibliotheek gaan en de leesprestaties van kinderen (Leesplezier,2017). De kinderen zijn namelijk gemotiveerd om te lezen waardoor zij leesvaardiger worden (Stichting Lezen, 2014). De derde hypothese die uit de huidige literatuur opgesteld wordt, is als volgt:

Hoe meer leesactiviteiten van een ouder, hoe hoger de leesprestatie van het kind.

2.4 De invloed van SES op de leesprestaties via de leesactiviteiten

De leesprestaties van het kind wordt verklaard aan de hand van de invloed van SES.

Het zijn de hulpbronnen van de ouders, namelijk hun economische en culturele posities oftewel het kapitaal. Het economisch kapitaal van de ouders zijn de financiële middelen, zoals inkomen. Het inkomen van een ouder is afhankelijk van de opleidingsniveau en de positie op de arbeidsmarkt. De Koning, Gravensteijn- Lichthelm & Tanis (2008) stellen dat het inkomen van de ouders bijdraagt in de leermiddelen van de kinderen. Tevens zorgt het er voor dat ouders hun eigen leesboeken kunnen kopen. Dit resulteert dat kinderen in een stimulerende omgeving opgroeien, waarbij zij zien dat hun ouders ook lezen. Ouders met een lage mate van economisch kapitaal investeren hun geld niet in literaire boeken of in de leermiddelen van de kinderen. Deze kinderen zullen minder snel een boek binnen handbereik hebben. De kinderen met ouders met een hoge mate van economisch kapitaal zullen eerder beschikken over school- en of leesboeken. Daardoor neemt de mogelijkheid toe dat kinderen meer kunnen lezen, wat leidt tot hoge leesprestaties. Het economisch kapitaal is van invloed op de thuisomgeving (idem).

Het cultureel kapitaal van de ouders wordt overgedragen aan hun kinderen. De maatschappelijke positie van de ouders speelt een rol in het lezen van boeken. Het lezen van boeken wordt gevormd en subtiel overgedragen (Kraaykamp,2000). De ouders zorgen voor een gestimuleerde omgeving om te lezen. De thuisomgeving heeft invloed op kinderen, doordat zij in aanmerking komen met het lezen van literaire boeken (Luyten,2004). Bourdieu (1977) stelt dat het onderwijs de cultuur van de hogere klasse weerspiegelt. Het cultureel kapitaal wordt overgedragen en blijft cumuleren voor degenen die het al beschikken, omdat ouders een onderdeel zijn van de dominante cultuur. De ouders zorgen voor reproductie van zichzelf om zich zo in stand te houden (Kraaykamp, 2002. Dit komt overeen met het

Mattheus- principe, namelijk: *zij die hebben, zal gegeven worden* (De Graaf & De Graaf, 2003).

De vierde en laatste hypothese die uit de huidige literatuur opgesteld wordt, luidt:

De positieve relatie tussen de SES van de ouder en de leesprestaties van een kind wordt positief gemedieerd door de leesactiviteiten.

3 Methodologie

“In welke mate speelt sociaal economisch achtergrond een rol voor de leesactiviteiten van een ouder en wat voor invloed heeft dit op de leesprestatie van het kind?”

Op deze onderzoeksvraag wordt er in dit onderzoek getracht antwoorden te vinden door middel van een kwantitatief onderzoek. De methoden van het kwantitatief onderzoek worden in de volgende paragrafen besproken. Ten eerste wordt de dataverzameling besproken. Vervolgens wordt de analyse van het onderzoek in kaart gebracht. Daarna worden de concepten geoperationaliseerd. Ten slotte zal dit onderzoek stilstaan bij ethische overwegingen, betrouwbaarheid en validiteit.

3.1 Dataverzameling

De leesprestaties van leerlingen worden internationaal onderzocht, onder andere door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) toont aan dat de ontwikkelingen qua leesprestaties in Nederland en Vlaanderen (België) vergelijkbaar zijn (Gubbels, Netten & Verhoeven, 2017 ; Tielemans, et al, 2017).

De onderzoeksvraag van dit onderzoek wordt vanuit een kwantitatieve benadering beantwoord, waarbij er gebruik wordt gemaakt van bestaande data. De bestaande data zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), waarin het *Programme for International Student Assessment* (PISA) is gepresenteerd (OECD, 2018).

Het PISA is een internationaal vergelijkend onderzoek. De data is gericht op 15- jarige leerlingen in diverse Europese landen. Het doel is om inzicht te krijgen in de kennis, vaardigheden en welbevinden van 15- jarige leerlingen. De leerlingen worden getoetst in de vaardigheden lezen, wiskunde en natuurwetenschappen (OECD, 2018). Voor het huidige onderzoek wordt de vaardigheid lezen getoetst met daarbij de focus op de gezinsachtergrond. De PISA- data van dit onderzoek is uit het jaartal 2018. Er wordt gebruik gemaakt van de *Student Questionnaire 2018*. De *Student Questionnaire* bestaat uit vragen over de leerlingen zelf. Er wordt o.a. gevraagd naar de sociaaleconomische achtergrond van de leerlingen zelf. In de *Student Questionnaire* bevindt zich ook de *Parent Questionnaire*. Deze twee verschillende questionnaires worden aan elkaar gekoppeld. Hierdoor worden de onderlinge relaties van de concepten getest.

De onafhankelijke en afhankelijke variabelen voor dit onderzoek zijn: SES en schoolprestaties in de vorm van leesvaardigheden/prestaties. Daarnaast is er een mediërende variabele, namelijk leesactiviteiten van een ouder. De controle variabelen zijn: gender (man of vrouw) en migratieachtergrond. De relatie tussen de benoemde variabelen is onderzocht op basis van data van België, provincie Vlaanderen, omdat Nederlandse data niet is verzameld in het onderzoek van OESO.

In het onderzoek had meest wenselijk Nederlandse data kunnen worden onderzocht. Voor de leerlingen (student) questionnaire was deze data weliswaar beschikbaar, echter was de ouder questionnaire door deze respondentgroep niet ingevuld. Uitgangspunt was op basis van de uitkomsten van het onderzoek om uitspraken te kunnen doen ten aanzien van de zorgelijke ontwikkelingen op gebied van leesprestaties in Nederland, met het oog op het Nederlands beroepenveld. De Vlaamse data voorziet wel in beide en vormt daardoor een alternatieve mogelijkheid, evenals in Nederland is de leesprestatie verslechterd in de afgelopen jaren en is de sociaaleconomische status gerelateerd aan leesprestatie en leesactiviteit.

3.2 Analyse

De PISA data van 2018 wordt geanalyseerd door middel van IBM SPSS Statistics op basis van versie 27. Het conceptueel model van dit onderzoek is de basis om de vier hypothesen te testen. De vier hypothesen worden getest via een mediatie. De mediatie analyse verloopt via de multiple regressie. Het conceptueel model van dit onderzoek verloopt via het programma *PROCESS*. Het templatemodel 4 van Hayes wordt gehanteerd. Het programma *PROCESS* is voor dit onderzoek een hulpmiddel bij het testen van het model. De bootstrapping methode zal binnen het programma worden toegepast om te kunnen bepalen of het mediatie-effect wel of niet significant is. Daarvoor wordt in het programma een willekeurige steekproef uitgevoerd (Hayes, 2021).

Om daadkrachtige uitspraken te doen over de significante resultaten zal er gekozen worden voor statistische significantie. Deze zal weergegeven worden door een p-waarde, waarbij $p=0.05$.

3.3 Operationalisering

De operationalisering van de variabelen vindt plaats door de items van de *Student Questionnaire* van PISA uit 2018 te hanteren in combinatie met de *Parent Questionnaire*.

SES

PISA heeft een eigen index aangemaakt om de sociaaleconomische status te meten. Het betreft de economische, sociale en culturele status index. PISA benoemt het als ESCS. De index omvat het volgende: het hoogste opleidingsniveau van de ouders (in de questionnaire is dit onderdeel betiteld als PARED), de beroepsstatus van de ouders (in de questionnaire is dit onderdeel betiteld als HISEI) en hetgeen wat ouders thuis aan bezittingen hebben (in de questionnaire is dit onderdeel betiteld als HOMEPOS). Deze drie componenten samen vormen de ESCS-index die de economische, sociale en culturele status van de respondent in een score aanduidt. Hierbij is de sociale status gebaseerd op de bezittingen, de economische status wordt afgeleid uit de beroepsstatus en de culturele status wordt opgemaakt uit het opleidingsniveau (OECD, 2018).

Het opleidingsniveau en de kwalificaties van beide ouders worden geconstrueerd aan de hand van de variabelen. Hierbij wordt gevraagd naar het hoogste opleidingsniveau en het aantal jaren onderwijs dat men heeft genoten. Voor beide ouders zijn hiervoor afzonderlijke vragen opgenomen.

De beroepsstatus van de ouders, oftewel de baan en werkzaamheden worden geconstrueerd aan de hand van vragen naar de werksituatie van beide ouders, opnieuw in afzonderlijke vragen voor elk van beide ouders.

De bezittingen binnen het huishouden worden geconstrueerd aan de hand van de drie vragen. De eerste vraag benoemt zestien mogelijke bezittingen en vraagt naar de beschikbaarheid daarvan in het huishouden. Voorbeelden hiervan zijn een eigen kamer, eigen bureau, een computer, internet, een woordenboek, kunstobjecten, een vaatwasser, et cetera. Deze vraag kan zo een indicatie geven van de welvaart binnen het huishouden. De tweede vraag gaat in op het aantal aanwezige apparaten, zoals tv, mobiele telefoon, laptop/tablet, auto, dat men in huis heeft. De derde vraag richt zich specifiek op het aantal boeken dat aanwezig is, waarbij een verdeling 0-10, 11-25, 26-100, 101-200, 201-500 of meer dan 500 als antwoordmogelijkheid wordt geboden.

Het inkomen van een ouder wordt niet meegenomen in de eigen index van PISA. Echter wordt wel gevraagd hoeveel het gemiddelde jaarlijkse inkomen is van het totale huishouden. Deze wordt geconstrueerd aan de hand van zes keuzemogelijkheden, waarbij steeds een tussen bedrag X en bedrag Y (in oplopende hoogte) antwoord is voor geformuleerd.

Leesprestaties

PISA 2018 onderzoekt de variabelen leesvaardigheid, wiskundige geletterdheid en wetenschappelijke geletterdheid. Deze worden gebruikt om de schoolprestaties van de leerlingen te meten. Voor dit onderzoek is alleen leesvaardigheid getest en gezien als leesprestatie. Volgens OECD (2019) wordt leesvaardigheid binnen PISA gedefinieerd als het vermogen om teksten te begrijpen en gebruiken. De leesprestaties worden geconstrueerd aan de hand van tien vragen, waarbij de leerling moet aangeven hoe vaak hij leest, wat hij leest, welke soort literatuur, hoeveel moeite hij heeft met lezen en begrijpen enzovoort.

Leesactiviteiten van een ouder

De leesactiviteiten van een ouder is in dit onderzoek mediërend van aard. Voor dit onderzoek wordt het geconstrueerd aan de hand van vier variabelen. Deze variabelen zijn afkomstig van PISA 2018. De keuze om van elk van deze factoren de mediërende invloed individueel te bepalen, heeft te maken met de interne consistentie (homogeniteit) van de vragen. De Cronbach's α voor de afzonderlijke constructen is 0.65, wat, ondanks de lagere waarde dan 0.7, een acceptabel niveau te noemen is. Wanneer de constructen echter worden samengevoegd, daalt de Cronbach's α naar 0.62. Om die reden is ervoor gekozen ze als afzonderlijke variabelen in het onderzoek te testen.

Ten eerste wordt de leesactiviteit geconstrueerd. Deze variabelen zijn gebaseerd op de interactie tussen ouder en kind in de thuissituatie en wat de invloed van een ouder is op het kind over de gang van zaken. Bij de vragen worden de antwoorden aan de hand van een vijfpunts Likertschaal, *nooit/bijna nooit- 1 à 2 keer per jaar – 1 à 2 keer per maand – 1 à 2 keer per week – (bijna) dagelijks*, verzameld. De vragen die zijn gesteld, behandelen de volgende sub onderwerpen:

- Bespreken met het kind hoe het op school gaat;
- Gezamenlijke hoofdmaaltijd nuttigen
- Tijd besteden aan praten met het kind
- Helpen met het lees- en schrijfhuiswerk van het kind
- Bespreken van politieke of sociale onderwerpen met het kind
- Naar een boekwinkel of bibliotheek gaan met het kind
- Praten met het kind over welk boek hij/zij aan het lezen is

Ten tweede wordt het geconstrueerd aan de hand van de activiteiten van een ouder met een kind samen. Hierbij komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Gezamenlijk boeken lezen;
- Verhaal vertellen;
- Liedjes zingen;
- Spelen met alfabet gerelateerd speelgoed;
- Praten over dingen die je hebt gedaan;
- Praten over dingen die je hebt gelezen;
- Woordspelletjes spelen;
- Brieven, teksten of woorden schrijven;
- Hardop lezen van borden of etiketten;
- Rijmpjes opzeggen of zingen die met tellen te maken hebben.

Ook bij deze vragen kan worden geantwoord met gebruik van de antwoordschaal die bij de vorige leesactiviteit is genoemd, de optie 1-2 keer per jaar is hier echter weggelaten.

Tot slot wordt het geconstrueerd aan de hand van de variabelen van. Deze vragen gaan specifiek over wat voor soort type boeken een ouder leest. Bij deze variabele wordt gevraagd naar hoe vaak een ouder een specifiek soort literatuur leest. De keuze die wordt gegeven in soort leesmateriaal is magazine, boek (fictie en non-fictie afzonderlijk bevraagd), stripboek en nieuwsblad (krant). In de antwoordopties kan men kiezen uit nooit/bijna nooit, paar keer per jaar, ongeveer maandelijks, enkele malen per maand, enkele malen per week.

Tenslotte wordt het tevens geconstrueerd aan de hand van wat voor soort online leesactiviteit een ouder verricht en de frequentie hiervan. Bevraagd wordt het lezen van e-mails, chatten, online nieuws lezen, informatie over onderwerpen opzoeken, deelname aan forums/groepsdiscussies en het opzoeken van praktische informatie als recepten, reisinformatie enz. Als antwoord kan gekozen worden uit Weet niet wat het is, nooit/bijna nooit, paar keer per maand, paar keer per week of paar keer per dag.

Gender

Gender wordt voor dit onderzoek gebruikt als controle variabele. In PISA 2018 wordt gender gemeten aan de hand van de antwoord categorieën (1) vrouw en (2) man. Voor de analyse wordt er een dummy variabele aangemaakt waarbij de man gecodeerd was als waarde 0 en de vrouw als waarde 1.

Migratieachtergrond

De migratieachtergrond zal ook fungeren als een controle variabele. PISA heeft een aparte index voor migratieachtergrond aangemaakt, vanwege de toenemende vraag naar inzicht in de invloed die verschillende aspecten van migratieachtergrond kunnen hebben op diverse onderwerpen. De vraag bij deze variabele is “*In what country were you and your parents born?*” Dit wordt geconstrueerd aan de hand van een rij met mogelijke landen van herkomst, waarbij in drie kolommen de student kan aankruisen voor zichzelf, voor zijn moeder en voor zijn vader wat het land van herkomst is.

3.4 Ethische overwegingen

Het is van belang dat een onderzoek zich aan ethische regels houdt (Bryman,2015). De participanten binnen het onderzoek van OCED hebben de reden en het doel van het onderzoek besproken. De participanten binnen het onderzoek van OCED hebben het formulier ‘*informed consent*’ doorgenomen en ondertekend. Op het formulier wordt namelijk de reden en het doel van het onderzoek uitgelegd, waarbij de participanten toestemming geven om de resultaten van het onderzoek te gebruiken. Alle verzamelde data zijn geanonimiseerd. De antwoorden van de participanten zijn niet te herleiden. Hierdoor wordt de privacy van de participanten gewaarborgd. Volgens Bryman (2015) voldoet dit aan één van de vereisten voor de etnische principes.

3.5 Betrouwbaarheid en validiteit

Volgens Bryman (2015) dient een sociaal onderzoek geëvalueerd te worden aan de hand van drie criteria, namelijk ‘replication’, ‘reliability’ en ‘validity’. Voor de ‘replication’ oftewel herhaalbaarheid is het van belang dat het onderzoek opnieuw verricht kan worden. De theorie en de manier waarop de analyse en operationalisering plaats hebben plaatsgevonden, zorgt er voor dat het onderzoek herhaald kan worden. De onderzoeker kan een ander land dan België nemen. Voor de ‘reliability’, oftewel betrouwbaarheid is het van belang dat een onderzoek betrouwbaar is. In dit geval is het huidige onderzoek betrouwbaar doordat de participanten geïnformeerd zijn door OECD. De resultaten van het onderzoek zijn gepresenteerd aan de participanten waarbij zij anoniem blijven. Voor de ‘validity’ oftewel validiteit is het van belang dat het onderzoek geldig is en dat de onderzoekers weten wat zij meten. Waarbij er onderzocht wordt of er sprake is van een causaal verband tussen de afhankelijke en onafhankelijke variabelen (Bryman,2015). Dit zorgt er voor dat het huidige onderzoek valide is.

4 Resultaten

In dit onderzoek wordt bestudeerd welke factoren een rol spelen in de leesprestaties van kinderen. De resultaten van de geanalyseerde data worden in de volgende paragrafen gepresenteerd. In de eerste paragraaf in de beschrijvende statistiek weergegeven, waarna in de tweede paragraaf de hypothesen worden getoetst en geanalyseerd.

4.1 Beschrijvende statistiek

De variabelen die gebruikt zijn in de analyses worden in de onderstaande tabel (tabel 1) weergegeven. In totaal zijn er 8475 respondenten in de dataset PISA 2018. Omdat de ‘*Parent Questionnaire*’ geen data heeft voor Nederland, is voor het analyseren van leesactiviteiten van ouders, zoals eerder benoemd, gebruik gemaakt van de data voor België. In totaal zijn 3780 valide cases gebruikt om de verbanden te onderzoeken. In tabel 1 is de beschrijvende statistiek per factor weergegeven.

Tabel 1 Beschrijvende statistiek

Beschrijvende Statistiek					
Concept	N	Minimum	Maximum	Mean	Std deviatie
SES	3780	-2,993	2,2895	0,268255	0,8594414
Leesprestatie kind	3780	243,91	750,96	524,8152	90,96928
Leesinteractie ouder-kind	3780	1,29	5,00	3,3486	0,52806
Thuisituatie invloed ouder	3780	1,00	4,00	2,7846	0,67464
Leesmateriaal ouder	3780	1,00	5,00	2,9669	0,80878
Soort online leesactiviteit ouder	3780	1,00	5,00	3,9226	0,55510
Migratieachtergrond	3780	0,00	1,00	0,1093	0,31201
Vrouw (geslacht)	3780	0,00	1,00	0,5257	0,49941
Valid N	3780				

4.2 Analyses

Met behulp van SPSS zijn de analyses uitgevoerd (multiple regressieanalyse). Er is nagegaan of er verband bestaat tussen de geteste variabelen. Zoals voorheen aangegeven, zijn de vier afzonderlijke variabelen van het concept leesactiviteit apart geanalyseerd. Voor alle variabelen geldt dat $p < 0.05$, wat wil zeggen dat zij statistisch significant zijn. De invloed van de afzonderlijke variabelen van leesactiviteiten en de invloed die zij afzonderlijk hebben op de leesprestatie van het kind, wordt hierna per variabele beschreven. Voor leesprestaties van het

kind zijn de items PV1READ t/m PV10READ uit de Student Questionnaire van PISA 2018 gebruikt in de analyses.

In de analyse van de variabele, die de invloed toetst op de leesprestaties van de thuissituatie ouder-kind, wordt een $p = .000$ gevonden ($p < 0.05$). Dit geeft weer dat er statistische significantie is. Aan de R^2 waarde (.0328) kan worden afgelezen dat er een positieve invloed is, maar deze in een relatief lage mate de leesprestaties verklaart (3,3%). Voor de controlevariabelen Migratieachtergrond en Vrouw zijn geen afwijkende waarden gevonden. Voor deze analyse zijn de items PA003Q01TA t/m PA003Q07IA uit de dataset van PISA 2018 (Parental Questionnaire) gebruikt.

Bij de variabele leesinteractie ouder-kind is een invloed van bijna 2% gemeten, bij een eveneens statistische significantie ($p = .000$ dus $p < 0.05$). Net als bij de vorige variabele van leesactiviteit, is de invloed die het heeft op de leesprestatie relatief laag, maar wel aanwezig. Voor de controlevariabelen Migratieachtergrond en Vrouw zijn geen afwijkende waarden gevonden. Voor deze analyse zijn de items PA154Q01IA t/m PA154Q10HA uit de dataset van PISA 2018 (Parental Questionnaire) gebruikt.

Het soort leesmateriaal dat de ouder leest, de derde variabele van leesactiviteit, heeft eveneens een positieve invloed op de leesprestaties van het kind. Het bepaalt voor 13,2% hoe de leesprestaties van het kind zijn. Er is sprake van statistische significantie ($p = .000$ bij $p < 0.05$). Voor de controlevariabelen Migratieachtergrond en Vrouw zijn geen afwijkende waarden gevonden. Voor deze analyse zijn de items PA160Q1HA t/m PA160Q5HA uit de dataset van PISA 2018 (Parental Questionnaire) gebruikt.

De vierde variabele onder het concept leesactiviteit betrof de soort online leesactiviteit van de ouder. Met een invloed van 5,7% en statistische significantie ($p = .000$ bij $p < 0.05$) is ook hier sprake van invloed op de leesprestaties van het kind. Voor de controlevariabelen Migratieachtergrond en Vrouw zijn geen afwijkende waarden gevonden. Voor deze analyse zijn de items PA160Q1HA t/m PA161Q07HA uit de dataset van PISA 2018 (Parental Questionnaire) gebruikt.

Tabel 2 Directe en indirecte invloed variabelen op de leesprestatie van het kind

Direct effect X->Y	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
	36,6383	1,6974	21,5854	0,0000	33,3105	39,9662

Indirect effect X->Y

	Effect	BootSE	BootLLCI	BootULCI
Total	5,5258	0,7539	4,0871	7,0498
Leesinteractie ouder-kind	0,049	0,3403	-0,6036	0,7303
Thuisituatie invloed ouder	0,2936	0,2554	-0,2153	0,807
Leesmateriaal ouder	5,5686	0,7238	4,1565	7,0116
Soort leesactiviteit ouder	-0,3854	0,411	-1,202	0,4111

In de analyse waarin de directe invloed van het concept leesactiviteiten via de vier afzonderlijke variabelen wordt getest, wordt het volgende vastgesteld;

Drie variabelen van het concept leesactiviteit, namelijk de thuisituatie ouder-kind, leesinteractie ouder-kind en online leesactiviteit van de ouder, hebben een $p > 0.05$, wat betekent dat er geen significante directe invloed is op de leesprestaties van het kind. Er is eveneens geen sprake van een mediërende invloed, zoals tabel 2 laat zien. Voor de vierde variabele binnen dit concept leesactiviteiten, de variabele soort leesmateriaal ouder, geldt zowel een directe als een indirecte invloed ($p < 0.05$). In de analyse is een betrouwbaarheidsniveau gehanteerd van 95% en voor de Bootstrapping procedures is een sample gebruikt van 5000.

De invloed van de sociaaleconomische status (ESCS) op de leesprestaties is positief, waarmee de eerste hypothese is bevestigd. Ook het verband tussen de sociaaleconomische status en de leesactiviteiten van de ouder is positief significant, hypothese twee is dus eveneens bevestigd. De derde hypothese omvat de directe invloed van de leesactiviteiten van de ouder op de leesprestatie van het kind. Hoewel. Echter, de vierde hypothese beschouwt de mediërende rol van de leesactiviteiten op het verband tussen de sociaaleconomische status en de leesprestatie van het kind. Voor drie van de mediërende variabelen wordt deze invloed niet bevestigd, voor de vierde (soort leesmateriaal ouder) wel. Ondanks dat niet alle vier de variabelen binnen de leesactiviteit invloed hebben, kan de hypothese wel worden bevestigd vanuit de mediërende rol van de soort boeken die de ouder leest. Dit is terug te koppelen naar de culturele status uit ESCS.

5 Conclusie

In dit onderzoek is gekeken naar de onderzoeksvraag *“In welke mate speelt de sociaal economische achtergrond een rol voor de leesactiviteiten van een ouder en wat voor invloed heeft dit op de leesprestatie van het kind?”*

Om deze te kunnen beantwoorden is een theoretisch kader gevormd op basis van bestaande literatuur, welke gestructureerd werd aan de hand van vier deelvragen. Met behulp van de PISA-dataset over 2018, zijn de gevormde hypothesen getoetst. De Student Questionnaire is beantwoord door 15-jarigen, de Parental Questionnaire is ingevuld door de ouders. Omdat ouders in Nederland de vragenlijsten niet hadden ingevuld, is voor de Belgische dataset gekozen, omdat België als West-Europees land overeenkomstige kenmerken heeft ten aanzien van de gevraagde context voor het onderzoek. Dit is van belang om een onderbouwde conclusie te kunnen trekken.

Op basis van de resultaten is vastgesteld dat er een significante relatie bestaat tussen de ESCS, dus de sociaaleconomische status, en de leesprestaties van het kind. Dit komt overeen met de verwachting vanuit de literatuur, zoals de bevindingen van Bourdieu (1977), Coleman (1988) en Sullivan (2001).

Op basis van de resultaten is ook vastgesteld dat er een significante relatie bestaat tussen de sociaaleconomische status en de leesactiviteiten van de ouder. In de literatuur werd deze verwachting gewekt op basis van de bevindingen van Molenaar (2020) en Dika & Singh (2002).

Vanuit de literatuur van onder andere Notten (2012), Duursma et al. (2008) en Stichting Lezen (2017) wordt aangetoond dat er een positief verband is tussen leesactiviteiten van de ouder en de leesprestatie van een kind. In dit onderzoek kan dat worden bevestigd, er is een significante directe invloed vastgesteld voor de variabelen van het concept leesactiviteit.

Wanneer echter gekeken wordt naar de indirecte invloed, de mediërende rol van leesactiviteiten van de ouder op de leesprestatie van het kind, is deze niet conform de verwachtingen op basis van bevindingen uit bestaande literatuur (Bourdieu, 1977; Luyten, 2004; Kraaykamp, 2002). Uiteindelijk blijkt alleen het soort boeken dat de ouder zelf leest, een mediërende rol te spelen als het gaat om leesprestaties van het kind. De andere drie geteste variabelen onder leesactiviteiten zijn niet relevant gebleken in hun invloed.

Concluderend kan gesteld worden dat de sociaaleconomische status een relevante rol speelt in de leesactiviteiten van de ouder. Hoe beter de sociaaleconomische positie, hoe meer motivatie en mogelijkheid de ouder heeft om leesactiviteiten te verrichten, zowel voor zichzelf als samen met het kind. Eenoudergezinnen, een laag inkomen, migratieachtergrond, laagopgeleidheid en/of laaggeletterdheid, zijn allemaal factoren die de sociaaleconomische status beïnvloeden en daarmee de context bepalen voor de manier waarop het kind vanaf zijn vroegste jeugd zich ontwikkelt op het gebied van leesgedrag. Wanneer de ouder het kind bewust en/of onbewust niet meeneemt in leesactiviteiten, wordt de leesprestatie van het kind daardoor negatief beïnvloedt.

6 Discussie

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar hoe het onderzoek is verlopen en hoe de resultaten en conclusie moeten worden geïnterpreteerd in de praktijk. In de eerste paragraaf zal worden gereflecteerd op de theorie, de opzet van het onderzoek en de resultaten, daarna wordt in paragraaf twee gekeken wat de beperkingen van het onderzoek zijn. Tot slot wordt gericht op de mogelijkheden die het onderzoek biedt voor de praktijk en vervolgonderzoek.

6.1 Reflectie op theorie, onderzoeksopzet en resultaten

Vanuit de theorie zijn met name positieve relaties gevonden tussen de variabelen in dit onderzoek. In de onderzoeksopzet, met name de wijze waarop de hypotheses zijn geformuleerd, wordt deze positiviteit doorgezet. In de analyse bleek echter dat dit positieve verband niet altijd kan worden bevestigd. Ondanks dat, zijn de resultaten wel in aansluiting gebleken op de theorie. Er kan voor wat de theoretische onderbouwing wellicht een kanttekening gemaakt worden bij de actualiteit van de bevindingen van Bourdieu (1977). Met name de onderbouwing van zijn bewering dat cultureel kapitaal aanwezig moet zijn om leesprestaties op niveau te kunnen bereiken, is in de huidige, veranderde en veranderende maatschappij mogelijk toe aan herdefiniëring. Er blijkt met name dat de culture status, in het onderzoek gemeten door de het soort boeken dat de ouder leest, van indirecte invloed is op de leesprestaties van het kind. De andere aspecten van ESCS, economisch en financieel, blijken deze invloed niet te hebben, terwijl dat wel uit de literatuur werd verwacht. Bourdieu is voor de context van dit onderzoek relevant en zijn theorie is te vertalen naar een moderne context. Verschillen tussen de jaren 70 van de vorige eeuw en de huidige tijd bieden mogelijk zelfs verklaring voor gevonden afwijkingen.

6.2 Limitatie van het onderzoek

Het onderzoek heeft zich beperkt tot het onderzoeken van een afgebakende doelgroep in een specifieke periode. Om meer inzicht te krijgen in of deze resultaten ook daadwerkelijk gelden voor bijvoorbeeld Nederland, Duitsland of landen in het Middellandse zee gebied, of buiten Europa, en of de uitkomsten consistent zijn voor eerdere of latere periodes, kan alleen worden gevonden door het onderzoek te herhalen met andere datasets.

6.3 Implicaties en vervolgonderzoek

Het gevonden verband tussen de sociaaleconomische status, de rol van de leesactiviteit van de ouder en de leesprestaties van het kind, impliceert dat het van belang is om aandacht te besteden aan het bevorderen van de sociaaleconomische situatie van ouders met jonge kinderen en hen te ondersteunen bij het faciliteren in leesactiviteiten, zodat dit de leesprestatie van het kind ten goede komt. Dit heeft vervolgens ook doorwerking op de situatie waarin het kind als volwassene terecht komt en de manier waarop diens kinderen opgroeien en ontwikkelen. De aandacht die hieraan besteed dient te worden, zal op nationaal niveau, regeringsniveau, moeten worden ingezet, maar tot op individueel niveau worden uitgevoerd. Om inzicht te krijgen in waar specifieke ondersteuning nodig is, kan vervolgonderzoek worden ingezet. Ook zou middels vervolgonderzoek achterhaald kunnen worden waarom in specifieke gevallen de leesactiviteit geen directe invloed heeft op de leesprestatie en hoe externe leesactiviteiten van invloed zouden kunnen zijn op het verbeteren van de leesprestatie van het kind wanneer de ouder niet in staat is om via leesactiviteiten invloed op de ontwikkeling van het kind uit te oefenen.

Literatuur

- Aarnoutse, C. A. J. (2018). Onderwijs in begrijpend lezen. *Orthopedagogiek: Onderwijs en Praktijk*, 56, 268-289
- Ashdown, D. M., & Bernard, M. E. (2012). Can explicit instruction in social and emotional learning skills benefit the social-emotional development, well-being, and academic achievement of young children? *Early Childhood Education Journal*, 39(6), 397-405.
- Bakker, J. T. A., Denessen, E. J. P. G., Dennissen, M. H. J., & Oolbekkink-Marchand, H. W. (2013). Leraren en ouderbetrokkenheid: Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen.
- Bourdieu, P. (1973), Cultural Reproduction and Social Reproduction, pp.71-112 in R. Brown (ed.), *Knowledge, Education and Cultural Change*. Londen: Tavistock.
- Bourdieu, P. en Passeron, J.C., (1997), *Reproduction: In Education, Society and Culture*, London: sage, 254p.
- Bruin, G., van den Linden, J., Van de Vegt, A., & Van der Aa, R. (2013). Monitor ouderbetrokkenheid in het po, vo en mbo.
- Bryman, A. (2015). *Social Research Methods*. Oxford: Oxford university Press.
- Coleman, J. (1988), Social capital in the creation of human capital, *American Journal of Sociology*, 94(S), 95-120.
- De Graaf, N. D., & De Graaf, P. M. (2003). Cultureel kapitaal en sociale reproductie: Cohorten tussen 1930 en 1975 vergeleken. Pp. 80-104.
- De Koning, J., Gravensteijn- Lichthelm, J. & Tanis, O., (2008). Wat bepaalt succes van allochtonen op de arbeidsmarkt? *In SEOR Working Paper, No.2008/1*, Rotterdam.
- De Meyer, I., Dewulf, L., De Backer, F., & Warlop, N. (2013). Digitale leesvaardigheid volgens PISA 2009.
- Duursma, E., Augustyn, M., & Zuckerman, B. (2008). Reading aloud to children: The evidence. *Archives of Disease in Childhood*, 93(7), 554-557.
- Eidhof, G. (2013). *Het vergroten van ouderbetrokkenheid van de game Taaltreffers* (Master's thesis, University of Twente).
- Geurts, P. (1999). Van probleem naar onderzoek. Een praktische handleiding met COO-cursus. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Gubbels, J., Netten, A., & Verhoeven, L. (2017). Vijftien jaar leesprestaties in Nederland, PIRLS-2016. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands
- Hayes, A. F. (2021). *HOME: The PROCESS macro for SPSS, SAS, and R*. Geraadpleegd op 19/03/2022 via PROCESS Macro: <http://www.processmacro.org/index.html>

Inspectie van het Onderwijs (2018). *De Staat van het Onderwijs*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Inspectie van Onderwijs (2021). *Gevolgen van 16 maanden corona voor het onderwijs*. Geraadpleegd op 20 maart 2022 van <https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuws/2021/10/12/gevolgen-van-16-maanden-corona-voor-het-onderwijs>

Jacobs, M. E. (1996). *Gezinsachtergronden van schoolsucces bij brugklasleerlingen*. Leiden: Rijksuniversiteit.

Klauda, S. L. (2009). The role of parents in adolescents' reading motivation and activity. *Educational Psychology Review*, 21, 325-363.

Kraaykamp, G. (2000). Socialisatie in literair lezen. *Een dubbele voedingsbodem. Frame*, 14, 60-78.

Luyten, H. (2004). Succes in het voortgezet onderwijs: capaciteiten, inzet of achtergrond?. *Pedagogische Studiën*, 81(2), 151-166.

Notten, N. J. W. R. (2012). *Over ouders en leesopvoeding*. Eburon Uitgeverij BV.

Notten, N., & Kraaykamp, G. (2009). Parents and the media. A study of social differentiation in parental media socialization. *Poetics*, 37(3): 185-200.

Raad voor Cultuur (2018). *De daad bij het woord*. Sectoradvies Letteren en Bibliotheken. Den Haag: Raad voor Cultuur.

Rogošić, S., & Baranović, B. (2016). Social capital and educational achievements: Coleman vs. Bourdieu. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 6(2), 81-100.

Sardes (2019). *Cijfers en meningen over lezen in Nederland. Kinderen, jongeren, leraren en ouders*.

Stichting Lezen (2017). *Leesbevordering in gezinnen met weinig leescultuur. Over het hoe en waarom van het betrekken van laagopgeleide en laaggeletterde ouders bij de leesopvoeding*. Amsterdam: Stichting Lezen.

Stichting Lezen (2018a). *Jaarverslag 2017*. Stichting Lezen.

Sullivan, A. (2001). Cultural capital and educational attainment. *Sociology*, 35(4), 893-912.

Tielemans, K., Vandenbroeck, M., Bellens, K., Van Damme, J., & De Fraine, B. (2017). *Het Vlaamse lager onderwijs in PRILS 2016. Begrijpend lezen in internationaal perspectief en in vergelijking met 2006*. Leuven: Centrum voor Onderwijseffectiviteit en -evaluatie KU Leuven

OECD (2019), *PISA 2018 Assessment and Analytical Framework*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://dx.doi.org/10.1787/b25efab8-en>.

Verboord, M.(2003). *Socialisatie als verklaring voor de dalende leesfrequentie*.

Vranken, J. en Hendrickx, E. (2004). Het speelveld en de spelregels. *Een inleiding tot de sociologie*, Leuven: Acco, 474p.

Wennekers, A., Huysmans, F. & De Haan, J. (2018). Lees: Tijd. Lezen in Nederland. Den Haag: SCP.

Bijlage 1: Syntax Onderzoeksanalyse SPSS

DATASET ACTIVATE DataSet1.

FREQUENCIES VARIABLES=PA003Q01TA PA003Q02TA PA003Q03TA PA003Q04HA PA003Q05IA
PA003Q06IA PA003Q07IA

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN

/ORDER=ANALYSIS.

OUTPUT MODIFY

/SELECT TABLES

/IF COMMANDS=["Frequencies(LAST)"] SUBTYPES="Frequencies"

/TABLECELLS SELECT=[VALIDPERCENT CUMULATIVEPERCENT] APPLYTO=COLUMN HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[TOTAL] SELECTCONDITION=PARENT(VALID MISSING) APPLYTO=ROW
HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[VALID] APPLYTO=ROWHEADER UNGROUP=YES

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] SELECTDIMENSION=COLUMNS FORMAT="PCT" APPLYTO=COLUMN

/TABLECELLS SELECT=[COUNT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="N"

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="%".

FACTOR

/VARIABLES PA003Q01TA PA003Q02TA PA003Q03TA PA003Q04HA PA003Q05IA PA003Q06IA
PA003Q07IA

/MISSING LISTWISE

/ANALYSIS PA003Q01TA PA003Q02TA PA003Q03TA PA003Q04HA PA003Q05IA PA003Q06IA
PA003Q07IA

/PRINT INITIAL EXTRACTION

/CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)

/EXTRACTION PC

/ROTATION NOROTATE

/METHOD=CORRELATION.

RELIABILITY

```
/VARIABLES=PA003Q01TA PA003Q02TA PA003Q03TA PA003Q04HA PA003Q05IA PA003Q06IA  
PA003Q07IA
```

```
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
```

```
/MODEL=ALPHA.
```

```
COMPUTE
```

```
Q2HOMEWC=mean.(PA003Q01TA,PA003Q02TA,PA003Q03TA,PA003Q04HA,PA003Q05IA,PA003Q06I  
A,PA003Q07IA)
```

```
FREQUENCIES VARIABLES=Q2HOMEWC/STATISTICS=STDDEV MEAN MEDIAN MODE SUM
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

```
DESCRIPTIVES VARIABLES=PA003Q01TA PA003Q02TA PA003Q03TA PA003Q04HA PA003Q05IA  
PA003Q06IA PA003Q07IA
```

```
/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
```

```
compute TEST=PA003Q01TA+ PA003Q02TA+PA003Q03TA+ PA003Q04HA+PA003Q05IA  
+PA003Q06IA+PA003Q07IA
```

```
compute notpresent=0.
```

```
if missing(TEST) notpresent=1.
```

```
FREQUENCIES VARIABLES notpresent.
```

```
USE ALL.
```

```
COMPUTE filter_$=(notpresent = 0).
```

```
VARIABLE LABELS filter_$ 'notpresent = 0 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.
```

```
EXECUTE.
```

DESCRIPTIVES VARIABLES=PA003Q01TA PA003Q02TA PA003Q03TA PA003Q04HA PA003Q05IA
PA003Q06IA PA003Q07IA

/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

FREQUENCIES VARIABLES=PA154Q01IA PA154Q02IA PA154Q03IA PA154Q04IA PA154Q05IA
PA154Q06IA PA154Q07IA

PA154Q08IA PA154Q09IA PA154Q10HA

/ORDER=ANALYSIS.

OUTPUT MODIFY

/SELECT TABLES

/IF COMMANDS=["Frequencies(LAST)"] SUBTYPES="Frequencies"

/TABLECELLS SELECT=[VALIDPERCENT CUMULATIVEPERCENT] APPLYTO=COLUMN HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[TOTAL] SELECTCONDITION=PARENT(VALID MISSING) APPLYTO=ROW
HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[VALID] APPLYTO=ROWHEADER UNGROUP=YES

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] SELECTDIMENSION=COLUMNS FORMAT="PCT" APPLYTO=COLUMN

/TABLECELLS SELECT=[COUNT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="N"

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="%".

FACTOR

/VARIABLES PA154Q01IA PA154Q02IA PA154Q03IA PA154Q04IA PA154Q05IA PA154Q06IA
PA154Q07IA

PA154Q08IA PA154Q09IA PA154Q10HA

/MISSING LISTWISE

/ANALYSIS PA154Q01IA PA154Q02IA PA154Q03IA PA154Q04IA PA154Q05IA PA154Q06IA
PA154Q07IA PA154Q08IA

PA154Q09IA PA154Q10HA

/PRINT INITIAL EXTRACTION

/CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)

```
/EXTRACTION PC  
/ROTATION NOROTATE  
/METHOD=CORRELATION.
```

RELIABILITY

```
/VARIABLES=PA154Q01IA PA154Q02IA PA154Q03IA PA154Q04IA PA154Q05IA PA154Q06IA  
PA154Q07IA
```

```
PA154Q08IA PA154Q09IA PA154Q10HA
```

```
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
```

```
/MODEL=ALPHA.
```

Compute

```
Q3ACTWCH=mean.(PA154Q01IA,PA154Q02IA,PA154Q03IA,PA154Q04IA,PA154Q05IA,PA154Q06IA,P  
A154Q07IA,PA154Q08IA,PA154Q09IA,PA154Q10HA)
```

FREQUENCIES VARIABLES=Q3ACTWCH

```
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

OUTPUT MODIFY

```
/SELECT TABLES
```

```
/IF COMMANDS=["Frequencies(LAST)"] SUBTYPES="Frequencies"
```

```
/TABLECELLS SELECT=[VALIDPERCENT CUMULATIVEPERCENT] APPLYTO=COLUMN HIDE=YES
```

```
/TABLECELLS SELECT=[TOTAL] SELECTCONDITION=PARENT(VALID MISSING) APPLYTO=ROW  
HIDE=YES
```

```
/TABLECELLS SELECT=[VALID] APPLYTO=ROWHEADER UNGROUP=YES
```

```
/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] SELECTDIMENSION=COLUMNS FORMAT="PCT" APPLYTO=COLUMN
```

```
/TABLECELLS SELECT=[COUNT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="N"
```

```
/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="%".
```

GRAPH

```
/HISTOGRAM=Q3ACTWCH.
```

```
DESCRIPTIVES VARIABLES=PA154Q01IA PA154Q02IA PA154Q03IA PA154Q04IA PA154Q05IA  
PA154Q06IA PA154Q07IA/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
```

```
USE ALL.
```

```
COMPUTE filter_$=(notpresent = 0).
```

```
VARIABLE LABELS filter_$ 'notpresent = 0 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.
```

```
EXECUTE.
```

```
DESCRIPTIVES VARIABLES= PA154Q08IA PA154Q09IA PA154Q10HA /STATISTICS=MEAN STDDEV MIN  
MAX.
```

```
compute
```

```
TEST=PA154Q01IA+PA154Q02IA+PA154Q03IA+PA154Q04IA+PA154Q05IA+PA154Q06IA+PA154Q07I  
A+PA154Q08IA+PA154Q09IA+PA154Q10HA
```

```
compute notpresent=0.
```

```
if missing(TEST) notpresent=1.
```

```
FREQUENCIES VARIABLES notpresent.
```

```
USE ALL.
```

```
COMPUTE filter_$=(notpresent = 0).
```

```
VARIABLE LABELS filter_$ 'notpresent = 0 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.
```

VALUE LABELS filter_\$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.

FORMATS filter_\$ (f1.0).

FILTER BY filter_\$.

EXECUTE.

DESCRIPTIVES VARIABLES=PA154Q01IA PA154Q02IA PA154Q03IA PA154Q04IA PA154Q05IA
PA154Q06IA PA154Q07IA/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

FREQUENCIES VARIABLES=PA160Q01HA PA160Q02HA PA160Q03HA PA160Q04HA PA160Q05HA
/ORDER=ANALYSIS.

OUTPUT MODIFY

/SELECT TABLES

/IF COMMANDS=["Frequencies(LAST)"] SUBTYPES="Frequencies"

/TABLECELLS SELECT=[VALIDPERCENT CUMULATIVEPERCENT] APPLYTO=COLUMN HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[TOTAL] SELECTCONDITION=PARENT(VALID MISSING) APPLYTO=ROW
HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[VALID] APPLYTO=ROWHEADER UNGROUP=YES

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] SELECTDIMENSION=COLUMNS FORMAT="PCT" APPLYTO=COLUMN

/TABLECELLS SELECT=[COUNT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="N"

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="%".

FACTOR

/VARIABLES PA160Q01HA PA160Q02HA PA160Q03HA PA160Q04HA PA160Q05HA

/MISSING LISTWISE

/ANALYSIS PA160Q01HA PA160Q02HA PA160Q03HA PA160Q04HA PA160Q05HA

/PRINT INITIAL EXTRACTION

/CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)

/EXTRACTION PC

/ROTATION NOROTATE

/METHOD=CORRELATION.

RELIABILITY

/VARIABLES=PA160Q01HA PA160Q02HA PA160Q03HA PA160Q04HA PA160Q05HA

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA.

COMPUTE Q14READP=mean.(PA160Q01HA,PA160Q02HA,PA160Q03HA,PA160Q04HA,PA160Q05HA)

FREQUENCIES VARIABLES=Q14READP

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE

/ORDER=ANALYSIS.

OUTPUT MODIFY

/SELECT TABLES

/IF COMMANDS=["Frequencies(LAST)"] SUBTYPES="Frequencies"

/TABLECELLS SELECT=[VALIDPERCENT CUMULATIVEPERCENT] APPLYTO=COLUMN HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[TOTAL] SELECTCONDITION=PARENT(VALID MISSING) APPLYTO=ROW
HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[VALID] APPLYTO=ROWHEADER UNGROUP=YES

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] SELECTDIMENSION=COLUMNS FORMAT="PCT" APPLYTO=COLUMN

/TABLECELLS SELECT=[COUNT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="N"

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="%".

GRAPH

/HISTOGRAM=Q14READP.

DESCRIPTIVES VARIABLES=PA160Q01HA PA160Q02HA PA160Q03HA PA160Q04HA
PA160Q05HA/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

Compute test=PA160Q01HA+PA160Q02HA+PA160Q03HA+PA160Q04HA+PA160Q05HA

compute notpresent=0.

if missing(TEST) notpresent=1.

FREQUENCIES VARIABLES notpresent.

USE ALL.

COMPUTE filter_\$(notpresent = 0).

VARIABLE LABELS filter_\$(notpresent = 0 (FILTER)).

VALUE LABELS filter_\$(0 'Not Selected' 1 'Selected').

FORMATS filter_\$(f1.0).

FILTER BY filter_\$(.

EXECUTE.

DESCRIPTIVES VARIABLES=PA160Q01HA PA160Q02HA PA160Q03HA PA160Q04HA
PA160Q05HA/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

FREQUENCIES VARIABLES=PA161Q01HA PA161Q02HA PA161Q03HA PA161Q05HA PA161Q06HA
PA161Q07HA

/ORDER=ANALYSIS.

OUTPUT MODIFY

/SELECT TABLES

/IF COMMANDS=["Frequencies(LAST)"] SUBTYPES="Frequencies"

/TABLECELLS SELECT=[VALIDPERCENT CUMULATIVEPERCENT] APPLYTO=COLUMN HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[TOTAL] SELECTCONDITION=PARENT(VALID MISSING) APPLYTO=ROW
HIDE=YES

/TABLECELLS SELECT=[VALID] APPLYTO=ROWHEADER UNGROUP=YES

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] SELECTDIMENSION=COLUMNS FORMAT="PCT" APPLYTO=COLUMN

/TABLECELLS SELECT=[COUNT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="N"

/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="%".

FACTOR

```
/VARIABLES PA161Q01HA PA161Q02HA PA161Q03HA PA161Q05HA PA161Q06HA PA161Q07HA
/MISSING LISTWISE
/ANALYSIS PA161Q01HA PA161Q02HA PA161Q03HA PA161Q05HA PA161Q06HA PA161Q07HA
/PRINT INITIAL EXTRACTION
/CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)
/EXTRACTION PC
/ROTATION NOROTATE
/METHOD=CORRELATION.
```

RELIABILITY

```
/VARIABLES=PA161Q01HA PA161Q02HA PA161Q03HA PA161Q05HA PA161Q06HA PA161Q07HA
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA.
```

COMPUTE

```
Q15INVWR=mean.(PA161Q01HA,PA161Q02HA,PA161Q03HA,PA161Q05HA,PA161Q06HA,PA161Q07
HA)
```

FREQUENCIES VARIABLES=Q15INVWR

```
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE
/ORDER=ANALYSIS.
```

OUTPUT MODIFY

```
/SELECT TABLES
/IF COMMANDS=["Frequencies(LAST)"] SUBTYPES="Frequencies"
/TABLECELLS SELECT=[VALIDPERCENT CUMULATIVEPERCENT] APPLYTO=COLUMN HIDE=YES
/TABLECELLS SELECT=[TOTAL] SELECTCONDITION=PARENT(VALID MISSING) APPLYTO=ROW
HIDE=YES
/TABLECELLS SELECT=[VALID] APPLYTO=ROWHEADER UNGROUP=YES
/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] SELECTDIMENSION=COLUMNS FORMAT="PCT" APPLYTO=COLUMN
/TABLECELLS SELECT=[COUNT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="N"
/TABLECELLS SELECT=[PERCENT] APPLYTO=COLUMNHEADER REPLACE="%".
```

GRAPH

/HISTOGRAM=Q15INVWR.

DESCRIPTIVES VARIABLES=PA161Q01HA PA161Q02HA PA161Q03HA PA161Q05HA PA161Q06HA
PA161Q07HA/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

Compute

TEST=PA161Q01HA+PA161Q02HA+PA161Q03HA+PA161Q05HA+PA161Q06HA+PA161Q07HA

compute notpresent=0.

if missing(TEST) notpresent=1.

FREQUENCIES VARIABLES notpresent.

USE ALL.

COMPUTE filter_\$(notpresent = 0).

VARIABLE LABELS filter_\$(notpresent = 0 (FILTER)).

VALUE LABELS filter_\$(0 'Not Selected' 1 'Selected').

FORMATS filter_\$(f1.0).

FILTER BY filter_\$(.

EXECUTE.

DESCRIPTIVES VARIABLES=PA161Q01HA PA161Q02HA PA161Q03HA PA161Q05HA PA161Q06HA
PA161Q07HA/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

```
DESCRIPTIVES VARIABLES=PA161Q01HA PA161Q02HA PA161Q03HA PA161Q05HA PA161Q06HA  
PA161Q07HA/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
```

```
FREQUENCIES VARIABLES=PV1READ PV2READ PV3READ PV4READ PV5READ PV6READ PV7READ  
PV8READ PV9READ PV10READ/ORDER=ANALYSIS.
```

```
COMPUTE  
LEESPK=mean.(PV1READ,PV2READ,PV3READ,PV4READ,PV5READ,PV6READ,PV7READ,PV8READ,PV9R  
EAD,PV10READ)
```

```
DESCRIPTIVES VARIABLES=PV1READ PV2READ PV3READ PV4READ PV5READ PV6READ PV7READ  
PV8READ PV9READ PV10READ/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
```

```
compute  
TEST=PV1READ+PV2READ+PV3READ+PV4READ+PV5READ+PV6READ+PV7READ+PV8READ+PV9READ  
+PV10READ.
```

```
compute notpresent=0.  
if missing(TEST) notpresent=1.
```

```
FREQUENCIES VARIABLES notpresent.
```

```
USE ALL.
```

```
COMPUTE filter_$=(notpresent = 0).
```

```
VARIABLE LABELS filter_$ 'notpresent = 0 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.
```

```
EXECUTE.
```

DESCRIPTIVES VARIABLES=PV1READ PV2READ PV3READ PV4READ PV5READ PV6READ PV7READ
PV8READ PV9READ PV10READ/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

DESCRIPTIVES VARIABLES=ESCS LEESPK Q2HOMEW C Q3ACTWCH Q14READP Q15INVWR MIGRANT
female

/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

Bijlage 2: Checklist Ethical and Privacy

CHECKLIST ETHICAL AND PRIVACY ASPECTS OF RESEARCH

INSTRUCTION

This checklist should be completed for every research study that is conducted at the Department of Public Administration and Sociology (DPAS). This checklist should be completed *before* commencing with data collection or approaching participants. Students can complete this checklist with help of their supervisor.

This checklist is a mandatory part of the empirical master's thesis and has to be uploaded along with the research proposal.

The guideline for ethical aspects of research of the Dutch Sociological Association (NSV) can be found on their website (http://www.nsv-sociologie.nl/?page_id=17). If you have doubts about ethical or privacy aspects of your research study, discuss and resolve the matter with your EUR supervisor. If needed and if advised to do so by your supervisor, you can also consult Dr. Jennifer A. Holland, coordinator of the Sociology Master's Thesis program.

PART I: GENERAL INFORMATION

Project title: **Master thesis: De rol van sociaaleconomische achtergrond op de leesactiviteiten van een ouder en de leesprestatie van het kind**

Name, email of student: Amal Ben Chamach, 333691ac@eur.nl

Name, email of supervisor: Sjaak Braster, braster@essb.eur.nl

Start date and duration: **1 April 2022 till 31 August 2022**

Is the research study conducted within DPAS

YES - NO

If 'NO': at or for what institute or organization will the study be conducted?

(e.g. internship organization)

PART II: HUMAN SUBJECTS

1. Does your research involve human participants. **YES - NO**

If 'NO': skip to part V.

- If 'YES': does the study involve medical or physical research? **YES -**
NO

Research that falls under the Medical Research Involving Human Subjects Act ([WMO](#)) must first be submitted to [an accredited medical research ethics committee](#) or the Central Committee on Research Involving Human Subjects ([CCMO](#)).

2. Does your research involve field observations without manipulations
that will not involve identification of participants. **YES -**
NO

If 'YES': skip to part IV.

3. Research involving completely anonymous data files (secondary
data that has been anonymized by someone else). **YES - NO**

If 'YES': skip to part IV.

PART IV: SAMPLE

Where will you collect or obtain your data?

PISA 2018 &
SPSS

Note: indicate for separate data sources.

What is the (anticipated) size of your sample?

In total, there are 8475 respondents in the PISA 2018 dataset. The country of Belgium is chosen in which the province of Flanders is central. The size of the sample will be 4882.

Note: indicate for separate data sources.

What is the size of the population from which you will sample?

3780 are the valid cases for this research.

Note: indicate for separate data sources.

Continue to part V.

Part V: Data storage and backup

Where and when will you store your data in the short term, after acquisition?

De data is opgeslagen op mijn computer maar deze zal verwijderd worden na het onderzoek.

For this research anonymous data of pupils, school, teachers, and parents is used that is made available (open access) by the OECD. See:

<https://www.oecd.org/pisa/data/>

Note: indicate for separate data sources, for instance for paper-and pencil test data, and for digital data files.

Who is responsible for the immediate day-to-day management, storage and backup of the data arising from your research?

Ik draag de verantwoordelijkheid

The student that has downloaded the datafiles

How (frequently) will you back-up your research data for short-term data security?

Iedere week is er een back-up gemaakt van de data. Het moment dat ik weer aan de slag ga met de data wordt er een extra back-up gemaakt.

Not applicable

In case of collecting personal data how will you anonymize the data?

De data is al anoniem aangeleverd.

Not applicable

Note: It is advisable to keep directly identifying personal details separated from the rest of the data. Personal details are then replaced by a key/ code. Only the code is part of the database with data and the list of respondents/research subjects is kept separate.

PART VI: SIGNATURE

Please note that it is your responsibility to follow the ethical guidelines in the conduct of your study. This includes providing information to participants about the study and ensuring confidentiality in storage and use of personal data. Treat participants respectfully, be on time at appointments, call participants when they have signed up for your study and fulfil promises made to participants.

Furthermore, it is your responsibility that data are authentic, of high quality and properly stored. The principle is always that the supervisor (or strictly speaking the Erasmus University Rotterdam) remains owner of the data, and that the student should therefore hand over all data to the supervisor.

Hereby I declare that the study will be conducted in accordance with the ethical guidelines of the Department of Public Administration and Sociology at Erasmus University Rotterdam. I have answered the questions truthfully.

Name student: Amal Ben Chamach

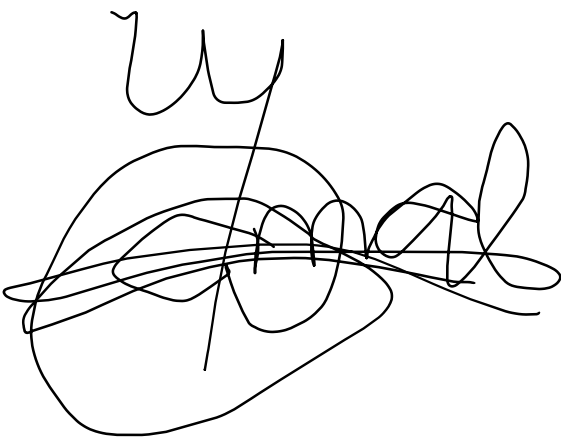
Name (EUR) supervisor: **Dr. J.F.A Braster**

Date:

Date:

20 March 2022

20 March 2022

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Amal Ben Chamach', written over a large, irregular scribble.